

Évközi 21. vasárnap

Iz 22,19-23

„Az ő vállára teszem...”

Kivetlek tisztésedből, és elmozdítalak hivatalodból. Azon a napon elhívom szolgálómat, Eljákimot, Hilkijahu fiát, és a köntösödbe öltöztetem, s körülövezem az öveddel. A kezébe adom hatalmadat. Így mintegy atyja lesz Jeruzsálem lakóinak és Júda házának. Az ő vállára teszem le Dávid házának kulcsát, amit kinyit, azt senki be nem zárja, s amit bezár, azt senki ki nem nyitja. Mint a szeget, szilárd helyre verem be, és dicsőséges trónjává lesz atyja házának.

Izajásnak a „látomások völgyében” elmondott próféciáinak gyűjteményével állunk szembe. Ezek a jövendölések Kr. e. 701-re datálhatók. Ebben az időszakban veri le Szanherib Hiszkija király lázadását. Ekkor a király, engedelmeskedve az erőszak politikájának, behódolt az uralkodónak. Jahve szövetsége helyett emberi szövetségekbe bízott, Izajás próféta figyelmeztetése ellenére. Hiszkija és Izajás szemlélete egymással gyökeres ellentétben állnak. A király politikusként gondolkodik, aki a vallási és politikai függetlenség feladásával országa túlélését szeretné biztosítani. Nem veszi figyelembe, hogy Júda és Izrael a Jahvéval kötött szövetségre, vagyis alapvetően egy vallási magatartás történelmi képviselőit alapult. Ennek feladása identitásfeladást jelent, a vallás halálát, amely ilyen módon a nemzet lelkének halálát is jelenti. A vallásától megfosztott politikai túlélésért küzdő Izrael és királya nem tekinthető többé Isten választott népének.

A rövidtávú politikusi szemlélet következménye az a felismerés, hogy a történelmet a politikusok alakítják. Vagyis semmilyen etikai vagy vallási elvnek nincs elsőbbsége egy reál-politikai összefüggést figyelembe vevő irányítással szemben.

Ebben a prófétai szövegben közvetlenül Jahve szólal meg. A próféta segítségével azt a történelmi folyamatot vázolja fel a királynak, amelyet képtelen belátni. Hiszkija úgy véli, a jövőt biztosítja nemzete számára az adott politikai körülmények között, a próféta pedig, túllátva a pillanatnyi erő-politika sikerein, egy teljesen más jövőt jósol.

A politika ingatagságáról az újabb korban találóan nyilatkozott Winston Churchill (1874–1965), aki kijelentette: „a politikában két hét nagyon hosszú idő...” Ennek oka, hogy az összes körülményt nem tud-

ja figyelembe venni a politikai döntéshozó, többek között, mert még a modern kor gyors hírközlései után sem ismer minden eseményt, még a csúcspolitikus sem. A történelmet változatlanul Isten irányítja, még akkor is, ha sokan azt mondják, a történelmet a végzet uralja, a kiszámíthatatlan folyamatokat pedig csak utólag lehet megindokolni.

Emiatt sok racionális bibliakritikus kétségbe vonja Izajás jóvendöléseinek keletkezési idejét, és úgy véli, ilyen kijelentéseket csak az események után tehetett a próféta. A bibliai és prófétai szövegek megítélésének alapvető szempontja, hogy hiszünk-e abban, hogy a próféta, aki a történelemben is Isten akaratát keresi, képes előre megmondani a jövőt, vagy ez képtelenség. Nemcsak a jó elvekre épülő politika, hanem a rossz elképzelésekre épülő erőszakos politika is biztosan el fog bukni. Olyan állami berendezkedés, amely a megfélemlítést és az elnyomást elsődleges eszközként tekinti, szükségszerűen el fog bukni. Az erőszak miatt tett hívő kompromisszumokról pedig ki fog derülni, hogy megalkuvások voltak.

A történelemformálás politikusi szemlélete és a prófétai szemlélete között nincs közös pont. Ennek ellenére a vallás és a politika gyakran összefonódik, sőt a vallási szervezet élén álló vezetők arra kényszerülnek, hogy vallási szervezetük politikai túlélését szervezzék meg. Ilyenkor az intézmény fenntartását biztosítói jó politikusoknak számítanak, a vallási vezetők hatalmának és privilégiumának megcsonkítói pedig rossz politikusoknak. A vallási közösségek fejlődésének azonban egyetlen biztos záloga van, a belülről jövő építkezés. A vallási csoport saját energiáit és gazdasági erejét aktiválva is képes fejlődésre. Minden szerzetesrend, sőt a legtöbb vallási mozgalom alapítója, gondosan ügyelt arra, hogy megőrizze függetlenségét a világi politikától. Minél jobban, és minél hosszabban sikerült ezt a függetlenséget megszervezni, annál tovább élt a vallási mozgalom. Ekkor már csak a belső romlás, az elgyengülés az, amely veszélyezteti a virágzást.

A választott nép történetét másként tanulmányozzák a politikusok, és másként a vallásos emberek. A politikusok az adott korszak sikereire irányítják figyelmüket, míg a vallásos emberek, így a próféták, az adott politika torzításaira figyelnek, és a hívő emberek szabadságát féltik. A fenti prófétai szöveg egy nemzet katasztrófájának közeli képe. De ugyanilyen közelkép vázolható fel az egyén esetében is. Akit a valáson belül is a hatalom megragadása vezet, annak a szemlélete el fog torzulni. Akit a szolgálat vezet és az Isten bűnösök iránti szeretete, az nem a hatalmat, hanem Istennek e szolgálatát akarja megragadni. Ez a szemlélet újra termeli az elkötelezett vallásosságot, míg a politikai szemlélet a vallási közösségen belül is, az egyházon belül is inkább csak gyengíti a közösséget.